KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt „PWP Wielkopolski Ośrodek Ekonomii Społecznej II" współfinansowany ze środków Unii Europejskiej
w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.
Działanie 7.2. Przeciwdziałanie wykluczeniu i wzmocnienie sektora ekonomii społecznej.
7.2.2 Wsparcie ekonomii społecznej.
Człowiek - najlepsza inwestycja!

10 modeli innowacyjnej działalności podmiotów ekonomii społecznej na przykładzie doświadczeń włoskich

Autor: Mariusz Wojtowicz
Korekta: Aleksandra Wojtaszek

STOWARZYSZENIE
NA RZECZ SPÓŁDZIELNI SOCJALNYCH

WIELKOPOLSKI OŚRODEK EKONOMII SPOŁECZNEJ

Biuro Projektu:
ul. Chłapowskiego 15/ 1
61 – 504 Poznań,
tel./fax. 61 887 11 66
www.woes.pl

Obowiązuje od 18.04.2014 r.

Poniższe opracowanie zawiera opis 10 modeli innowacyjnych włoskich przedsiębiorstw społecznych, z którymi skontaktowano się, opisano je oraz porównano ich potencjał gospodarczy w ramach komponentu ponadnarodowego projektu *PWP Wielkopolski Ośrodek Ekonomii Społecznej II* w celu wybrania spośród nich 3 modeli działalności wartych przetransferowania na polski grunt. We Włoszech wszystkie te organizacje wykazują się skutecznymi działaniami reintegracji społecznej i zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Spółdzielnie socjalne we Włoszech są bardzo istotnym elementem rynku pracy i działań społecznych, szczególnie w takim zakresie jak: reintegracja na rynku pracy, usługi terapeutyczne, opieka socjalna i zdrowotna oraz edukacja. Funkcjonują tam spółdzielnie socjalne typu A i B. Spółdzielnie socjalne typu A świadczą usługi społeczno-opiekuńcze, zdrowotne i wychowawcze. Spółdzielnie typu B działają w różnych obszarach gospodarczych. Kategorią tą określa się spółdzielnie socjalne nastawione na reintegrację zawodową osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Do grupy tej należą osoby niepełnosprawne fizycznie, psychicznie i sensorycznie, osoby w trakcie leczenia psychiatrycznego, więźniowie, osoby w trakcie leczenia uzależnień od substancji psychoaktywnych oraz niepełnoletni z rodzin dysfunkcyjnych będący w wieku pozwalającym na podjęcie pracy.

22 czerwca 2000 roku weszła w życie ustawa „Smuraglia", która jest nowelizacją włoskiej ustawy nr 381/1991 o spółdzielniach socjalnych, wprowadzając dwie bardzo istotne zmiany: za osoby zagrożone wykluczeniem społecznym uznaje się, oprócz „osób niepełnosprawnych fizycznie, psychicznie i umysłowo, osób uzależnionych od narkotyków i alkoholu, osób małoletnich w wieku produkcyjnym znajdujących się w trudnej sytuacji rodzinnej, skazanych, wobec których zastosowano alternatywne formy realizacji środków karnych i poprawczych", także byłych pacjentów sądowych szpitali psychiatrycznych oraz „osoby osadzone lub internowane w zakładach karnych". Ponadto, ulgi podatkowe przyznawane spółdzielniom, które zobowiązują się do zatrudniania pracowników spośród wymienionych wyżej kategorii osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, obejmują także firmy państwowe bądź prywatne, które zapewniają możliwość wykonywania produkcji lub świadczenia usług na terenie zakładów karnych poprzez zatrudnianie osób tam osadzonych bądź internowanych.

Do momentu zmiany przepisów prawnych w 2000 roku, do kategorii osób zagrożonych wykluczeniem społecznym zaliczano jedynie tych skazanych, wobec których stosowano alternatywne formy realizacji środków karnych i poprawczych, co wykluczało więźniów, internowanych w zakładach karnych oraz więźniów, którym przyznano prawo wykonywania pracy poza zakładem karnym (art. 21).

Celem niniejszego opracowania było zebranie informacji o funkcjonujących we Włoszech podmiotach ekonomii społecznej, które mogą być inspiracją do uruchomienia podobnych działań przez spółdzielnie socjalne w Polsce.

Organizacje te zostały wybrane według najlepszej wiedzy autora i zespołu Stowarzyszenia na Rzecz Spółdzielni Socjalnych, po dokonaniu odpowiednich analiz i zbadaniu wielu podmiotów rynku włoskiego oraz weryfikacji kontaktów nawiązanych w trakcie wizyt studyjnych. Kluczowymi kwestiami branymi pod uwagę przy ich wyborze były: innowacyjność, skuteczność działań, uznanie w lokalnym środowisku, różnorodność sfer gospodarczych, a także potencjał przeniesienia podobnej działalności na rynek polski.

Opisane organizacje są znane i cenione przez środowisko lokalne, wydajne, postrzegane jako innowacyjne, a także pojawiają się w literaturze włoskiej, jako przykłady dobrych praktyk.

Wszystkie poniższe podmioty ekonomii społecznej zostały przedstawione według tego samego schematu, aby ułatwić ich porównanie oraz przybliżyć czytelnikowi najważniejsze aspekty ich działalności.

I. Model podmiotu ekonomii społecznej realizującego usługi archiwizacji i digitalizacji dokumentów na rzecz przedsiębiorstw prywatnych

Nazwa spółdzielni socjalnej/przedsiębiorstwa społecznego
IDM - Integra Document Management (Spółka z o.o.)
Adres
Ul.: Vicolo Diomede Pantaleoni, 4, 20-161 Mediolan
Strona internetowa
http://www.integradm.it/ kontakt: idm@pec.integradm.it
Typ spółdzielni (A/B)
Spółka z.o.o.
Przynależność do konsorcjum/federacji
Spółka współpracuje ze stowarzyszeniem Progetto Itaka, którego celem jest realizacja inicjatyw i projektów w zakresie profilaktyki, pomocy i solidarności z osobami cierpiącymi na zaburzenia zdrowia psychicznego oraz wsparcia dla ich rodzin.
Rok rozpoczęcia działalności
2001
Działalność
IDM Group pomaga organizacjom w prowadzeniu dokumentacji elektronicznej i papierowej w celu optymalizacji procedur zarządzania dokumentacją i archiwizacji, wspiera także codzienną, bieżącą działalność firmy (przykładem może tu być fakturowanie). Celem jest oszczędność czasu, pieniędzy, papieru i energii, co pozwala chronić środowisko, ponadto ułatwia uważne prowadzenie dokumentacji na każdym etapie *(Document Lifecycle Management*). Jest wiodącą firmą na rynku usług w zakresie prowadzenia i zarządzania dokumentacją na zasadzie outsourcingu, a pod względem obrotów, liczby klientów i ilości obsługiwanych dokumentów zajmuje pierwsze miejsce we Włoszech.
Infrastruktura (sprzęt, pomieszczenia)
Spółka IDM oferuje swym klientom świadczenie usług na terytorium całych Włoch przy zastosowaniu zaawansowanych technologii i instalacji przemysłowych takich jak: • 4 własne Process Center z 420 stacjami roboczymi, • 2 Data Center z 8 miliardami obrazów dostępnych on-line, • 6 Document Center ze 130.000 metrów kwadratowych archiwów dokumentów, • 1 Network Operations&Security Center. Wszystkie powyższe instalacje zapewniają firmom ciągłość działania biznesowego. Solidna platforma aplikacyjna (ponad milion użytkowników) dostarcza narzędzi do działania i kontroli zarządzania procesami, analizowania rozwoju sytuacji oraz weryfikacji zgodności działań z ustalonym poziomem usług. Firma udostępnia najnowocześniejsze technologie i własny know-how.
Rodzaje zleceń (z gminy/prowincji/z rynku prywatnego)
Integra zajmująca się zarządzaniem cyklem życia dokumentów świadczy usługi z zakresu: • obsługi poczty mailowej *(mailroom*), • digitalizacji dokumentów i informacji, • *back office* w zakresie kontroli i zatwierdzania.

STOWARZYSZENIE NA RZECZ SPÓŁDZIELNI SOCJALNYCH

Biuro Projektu:
ul. Chłapowskiego 15/ 1
61 – 504 Poznań,
tel./fax. 61 887 11 66
www.woes.pl

- zarządzania archiwami elektronicznymi i archiwami papierowymi oraz przechowywanie kopii dokumentów.

IDM oferuje innowacyjne technologie na rzecz digitalizacji od początkowego etapu, czyli podpisu elektronicznego, stosowania tabletów oraz pióra cyfrowego i optycznego.
W ramach działań na rzecz integracji zawodowej spółka IDM współpracuje z władzami Prowincji, z którymi zawarła umowę o działaniach na rzecz integracji zawodowej osób niepełnosprawnych, zgodnie z przepisami ustawy nr 68/99 „Obowiązkowe zatrudnianie osób niepełnosprawnych" oraz z organizacjami trzeciego sektora specjalizującymi się w usługach na rzecz integracji zawodowej i wspierania w tym zakresie osób niepełnosprawnych.

Działalność, która może być wdrożona w Polsce

Zgodnie z dotychczasowym doświadczeniem firmy: Data, Process i Document Center dla zarządzania dokumentacją oraz archiwizacja dokumentów

Region Polski, w którym chcieliby rozpocząć działalność

Województwo wielkopolskie

Forma prawna jednostki, którą chcieliby założyć w Polsce

Spółdzielnia socjalna

Czy mają już jakieś kontakty/zasoby w Polsce?

Zespół Współpracy Ponadnarodowej Stowarzyszenia na Rzecz Spółdzielni Socjalnych

Czy są skłonni przekazać know-how/sprzęt/materiały?

Tak

Zatrudniane osoby

Spółka zatrudnia ponad 500 pracowników, w tym 7 osób niepełnosprawnych, do roku 2016 planuje zwiększyć ich liczbę do 12.

Klienci

Firma obsługuje ponad 280 dużych klientów, dostarcza rozwiązania dotyczące zarządzania dokumentami dla firm z różnych rynków:

- ubezpieczenia (AIG, Alliance, Axa, Nationale Suisse, RSA, Zurich, itp.),
- banki (Banca Popolare di Sondrio, Credem, Gruppo Banco Popolare, UBI, Cartasi, Compass, Fiditalia, Kairos, itp.),
- sektor energetyczny (EON, ENI, ENEL, itp.),
- administracja, opieka zdrowotna (CDI, Instituto Auxologico, Pierre Fabre, Bayer itp.),
- duże firmy dystrybucyjne (Carrefour, IPERAL, Nestle, itp.)
- i inne (Carapelli, Atahotels, PSA Peugeot, Citroen Italia, itp.).

Dostawcy

Dostawcy technologii i infrastruktury informatycznej

Konkurencja

- Największy dostawca usług na rynku włoskim. IDM Group jest liderem w zakresie zarządzania dokumentami, wielkości przychodów i klientów, ofert, pozycjonuje się jako globalny zarządca dokumentami zleceniodawców.
- Spółka zakończyła rok obrotowy 2010 z 28,5 mln € przychodów (+9% w porównaniu z 2009 r.) i 4,7 € milionów EBITDA (4,4% w porównaniu z 2009 r.).

Obszar działalności

Siedziba znajduje się w Mediolanie, ale usługi świadczone są dla podmiotów z całego kraju. Firma posiada także filie w Rumunii.

Uczestnictwo lokalnych samorządów/urzędu pracy/ośrodków pomocy społecznej itp. w

STOWARZYSZENIE NA RZECZ SPÓŁDZIELNI SOCJALNYCH

ich działalności
Współpraca z władzami Prowincji na rzecz reintegracji zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym (pośrednio w ramach projektu zatrudnienia osób niepełnosprawnych)

II. Model spółdzielni socjalnej zatrudniającej więźniów przy pracach związanych z utylizacją sprzętu elektronicznego

Nazwa spółdzielni socjalnej/przedsiębiorstwa społecznego
SPÓŁDZIELNIA SOCJALNA RETECH LIFE
Adres
Ul.: A. Modigliani, 3 20865 Usmate Velate - Mediolan
Strona internetowa
http://www.retechlife.com/ kontakt: a.biella@retechlife.com (Alberto Biella – Dyrektor)
Typ spółdzielni (A/B)
Spółdzielnia Socjalna typu B
Przynależność do konsorcjum/federacji
-
Rok rozpoczęcia działalności
2006
Działalność
Pomysłodawcami tej idei byli dwaj przedsiębiorcy oraz pracownik techniczny, którzy nie mieli wcześniej żadnego doświadczenia zawodowego w trzecim sektorze. Pomysł zrodził się w wyniku współpracy z bankiem Unicredit. W 2006 roku utworzono spółdzielnię, która podpisała z bankiem umowę na utylizację odpadów w postaci sprzętu elektrycznego i elektronicznego. Spółdzielnia Socjalna Re Tech Life to organizacja realizująca ideę integracji działań społecznych z tymi na rzecz środowiska. Każdego roku spółdzielnia regeneruje komputery oraz inny sprzęt informatyczny (ich liczbę szacuje się na tysiące sztuk), którego pozbywają się duże przedsiębiorstwa prywatne i instytucje państwowe, a następnie przekazuje go szkołom i organizacjom realizującym projekty społeczne we Włoszech i w krajach rozwijających się, a także odsprzedaje go na rynku sprzętu używanego. Dzięki tym działaniom Spółdzielnia przyczynia się do ograniczania zaśmiecania środowiska odpadami elektronicznymi. Dzisiaj Re Tech Life jest w stanie zagwarantować bardzo wysoki odsetek odzyskiwalności sprzętu (94%).
Infrastruktura (sprzęt, pomieszczenia)
Magazyn, nowoczesny sprzęt do regeneracji i recyclingu sprzętu elektronicznego i do utylizacji odpadów elektronicznych.
Rodzaje zleceń (z gminy/prowincji/z rynku prywatnego)
Spółdzielnia prowadzi działalność w następującym zakresie: • odbiór, segregowanie i przekazywanie beneficjentom używanego sprzętu komputerowego; • niszczenie wrażliwych danych; • utylizacja odpadów elektronicznych; • zarządzanie darowiznami w postaci komputerów
Działalność, która może być wdrożona w Polsce

STOWARZYSZENIE NA RZECZ SPÓŁDZIELNI SOCJALNYCH

Zgodnie z dotychczasowym doświadczeniem spółdzielni: utylizacja sprzętu elektronicznego, odzyskiwanie i regeneracja komputerów
Region Polski, w którym chcieliby rozpocząć działalność
Województwo wielkopolskie lub łódzkie
Forma prawna jednostki, którą chcieliby założyć w Polsce
Spółdzielnia socjalna
Czy mają już jakieś kontakty/zasoby w Polsce?
Zespół Współpracy Ponadnarodowej Stowarzyszenia na Rzecz Spółdzielni Socjalnych
Czy są skłonni przekazać know-how/sprzęt/materiały?
Tak
Zatrudniane osoby
Podstawowym celem spółdzielni jest stwarzanie więźniom (byłym lub aktualnie odbywającym karę) szans reintegracji zawodowej i społecznej. Zatrudnia także inne osoby zagrożone wykluczeniem społecznym. Spółdzielnia zatrudnia 19 pracowników, z których 12 to osoby znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej. Współpracuje także na stałe z kilkoma zakładami karnymi w Regionie Lombardia. Działalność spółdzielni ma wymiar społeczny, gdyż umożliwia osobom skazanym zdobycie umiejętności zawodowych, co stanowi dla nich szansę na ponowny powrót do społeczeństwa już po odbyciu kary. Re Tech Life podpisała ostatnio umowę z Casa della Carita (znaną mediolańską organizacją trzeciego sektora) na realizację projektu "Re-Turn", którego celem jest włączenie do dotychczasowej działalności kolejnych kategorii osób wykluczonych z rynku pracy: Romowie, bezrobotni w starszym wieku oraz uruchomienie usługi polegającej na bezpośredniej zbiórce sprzętu komputerowego (metodą "od drzwi do drzwi").
Klienci
Banki, szkoły, organizacje realizujące projekty społeczne, klienci indywidualni
Dostawcy
Instytucje państwowe, duże przedsiębiorstwa prywatne
Konkurencja
Duża konkurencja na rynku firm zajmujących się utylizacją i regeneracją sprzętu elektronicznego
Obszar działalności
Mediolan i okolice
Uczestnictwo lokalnych samorządów/urzędu pracy/ośrodków pomocy społecznej itp. w ich działalności
Zakłady karne w Regionie Lombardia oraz Casa della Carita (mediolańska organizacja trzeciego sektora). Pośrednio spółdzielnia współpracuje z jednostkami samorządu terytorialnego w ramach projektów reintegracji zawodowej i społecznej więźniów oraz zatrudnienia osób wykluczonych z rynku pracy.

III. Model spółdzielni socjalnej zajmującej się zbiórką oraz sprzedażą rzeczy używanych

Nazwa spółdzielni socjalnej/przedsiębiorstwa społecznego
"INSIEME" – "GIRABITO"
Adres
Ul. Via dalla Scola, 255 – 36100 VICENZA

Strona internetowa
http://www.insiemesociale.it/index.php; http://www.girabito.it/ kontakt: info@girabito.it
Typ spółdzielni
Spółdzielnia Socjalna typu B
Przynależność do konsorcjum/federacji
Konsorcjum Spółdzielni Socjalnych Prisma
Rok rozpoczęcia działalności
1979
Działalność
Spółdzielnia Socjalna Insieme prowadzi działalność w zakresie selektywnej zbiórki przedmiotów, a także prowadzi punkty sprzedaży detalicznej. Towar jest zbierany, poddawany sortowaniu i ocenie, a następnie wprowadzany do sprzedaży. Spółdzielnia oferuje następujące usługi: - prowadzenie sortowni, - opróżnianie lokali, - zbiórka przedmiotów wielkogabarytowych, - prowadzenie punktów sprzedaży i napraw towarów nadających się do ponownego użytku, - odnawianie i sprzedaż mebli i staroci, - sprzedaż odzieży używanej, - doradztwo w kwestiach społecznych i ekologicznych, - prowadzenie dla szkół zajęć z zakresu ochrony środowiska, - organizacja imprez i prowadzenie działalności kulturalnej. Spółdzielnia ma 3 sklepy (2 w Vicenzy i 1 w Arzignano) działające pod wspólną marką "Girabito". Można tam kupić wszelkiego typu odzież używaną, począwszy od kreacji wieczorowych, strojów klasycznych po odzież sportową, zarówno męską, jak i damską, a także tkaniny i artykuły tekstylne do domu, dywany i akcesoria takie jak: torebki, buty czy paski. Znaleźć tam również można oryginalne ubrania z lat '60-tych i '70-tych. Ceny są bardzo niskie: od koszulek za 50 eurocentów, po kożuszki za 35 euro. Niekiedy sprzedaż odbywa się na wagę, przy określonej cenie za 1 kg, kiedy indziej zaś ustala się cenę za pojedyncze sztuki odzieży. W jednym ze sklepów zaaranżowano salon używanej odzieży ślubnej i dodatków. Zamysłem było sprzedawanie sukien ślubnych w bardzo dobrym stanie po korzystnych cenach. Ciekawym wprowadzonym rozwiązaniem jest sprzedaż komisowa sukien ślubnych. Suknie są wstawiane do salonu, a po sfinalizowaniu sprzedaży 40% zostaje w spółdzielni, a 60% - trafia do właściciela sukni.
Infrastruktura (sprzęt, pomieszczenia)
Magazyny, sortownie
Rodzaje zleceń (z gminy/prowincji/z rynku prywatnego)
Zbiórka używanej odzieży odbywa się we współpracy z Caritas (który w prowincji Vicenza posiada 200 kontenerów) i Konsorcjum Spółdzielni Prisma, do którego należy Spółdzielnia Socjalna Insieme. Rocznie z kontenerów Caritas zbieranych jest około 1400 ton odzieży, która następnie trafia do czterech spółdzielni.
Działalność, która może być wdrożona w Polsce
Zgodnie z dotychczasowym doświadczeniem: zbiórka przedmiotów, sortowanie, sprzedaż
Region Polski, w którym chcieliby rozpocząć działalność
Województwo wielkopolskie
Forma prawna jednostki, którą chcieliby założyć w Polsce

STOWARZYSZENIE NA RZECZ SPÓŁDZIELNI SOCJALNYCH

Biuro Projektu:
ul. Chłapowskiego 15/ 1
61 – 504 Poznań,
tel./fax. 61 887 11 66
www.woes.pl

Projekt „PWP Wielkopolski Ośrodek Ekonomii Społecznej II" współfinansowany ze środków Unii Europejskiej
w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.
Działanie 7.2. Przeciwdziałanie wykluczeniu i wzmocnienie sektora ekonomii społecznej.
7.2.2 Wsparcie ekonomii społecznej.
Człowiek - najlepsza inwestycja!

Spółdzielnia socjalna
Czy mają już jakieś kontakty/zasoby w Polsce?
Zespół Współpracy Ponadnarodowej Stowarzyszenia na Rzecz Spółdzielni Socjalnych
Czy są skłonni przekazać know-how/sprzęt/materiały?
Tak
Zatrudniane osoby
Spółdzielnia zatrudnia około 16 osób (w tym 8 zagrożonych wykluczeniem), które zajmują się zbiórką, sortowaniem oraz sprzedażą rzeczy używanych.
Klienci
Samorząd, osoby prywatne
Dostawcy
Caritas – partner strategiczny
Konkurencja
Duża konkurencja na rynku odzieży używanej
Obszar działalności
Vicenza i Arzignano, a także Mediolan i okolice
Uczestnictwo lokalnych samorządów/urzędu pracy/ośrodków pomocy społecznej itp. w ich działalności
Casa della Carita' (Stowarzyszeniue z Mediolanu) w zakresie aktywizacji różnych kategorii osób wykluczonych z rynku pracy

IV. Model spółdzielni socjalnej prowadzącej dom opieki dla osób starszych zależnych

Nazwa spółdzielni socjalnej/przedsiębiorstwa społecznego
ROSALIBRI s.r.l.
Adres
Ul. Gramsci 23 – 50022 Greve in Chianti
Strona internetowa
http://www.casadiriposo-rosalibri.com/le-nostre-strutture/r-s-a-rosa-libri
Typ spółdzielni (A/B)
Spółdzielnia Socjalna typu A
Przynależność do konsorcjum/federacji
Konsorcjum Spółdzielni Socjalnych Ulisse, Federacja LegaCoop
Rok rozpoczęcia działalności
2000
Działalność
Spółkę Rosalibri s.r.l. utworzyły w dniu 3 października 2000 roku spółdzielnie socjalne Arca i Di Vittorio, spółdzielnia zbiorowego żywienia CIR – Eudania, spółdzielnia wielousługowa CoopLAT, spółdzielnia budowlana CMSA oraz Krajowa Federacja Finansowa Legacoop Coopfond, gdy w przetargu wygrał projekt w formule tzw. „project financing" na remont i przebudowę nieruchomości z zezwoleniem na świadczenie usług przez okres 30 lat, jako RSA (Residenza Sanitaria Assistenziale, czyli zakład opieki zdrowotnej – dom opieki społecznej) w Greve in Chianti (Florencja) oraz Dom opieki dla pacjentów psychiatrycznych w Panzano in Chianti (Florencja). Nieruchomości stanowią własność, odpowiednio, Zakładu Opieki Zdrowotnej we Florencji oraz

STOWARZYSZENIE
NA RZECZ SPÓŁDZIELNI SOCJALNYCH

Gminy Greve in Chianti. Prace, o łącznej wartości ponad 5.000.000,00 euro, trwały dłużej, niż przewidywał plan finansowo-ekonomiczny, w RSA Greve in Chianti zakończyły się w 2004 roku, a w Panzano in Chianti w 2005 roku. RSA w Greve in Chianti po remoncie jest domem opieki społecznej dla osób starszych, niesamodzielnych. Dysponuje 52 miejscami, ponadto w budynku znajduje się Ośrodek Dziennego Pobytu, także dla osób starszych, niesamodzielnych, dysponujący 15 miejscami. W Panzano in Chianti po remoncie działają dwie placówki: wspólnota dla pacjentów psychiatrycznych, dysponująca 15 miejscami i wspólnota całodobowa dla osób niepełnosprawnych, dysponująca 8 miejscami. Na mocy kontraktu zawartego w ramach Project Financing, którego formuła jest rodzajem procedury przetargowej, przewidzianej w prawie włoskim, spółka, w zamian za wykonanie prac remontowych, uzyskała zapewnienie, iż po ich realizacji będzie sprawować zarząd ekonomiczny działalności, podjętej w obydwu placówkach, przez okres 30 lat, czyli do roku 2030. W 2001 roku spółka nabyła za cenę 2.530.000,00 RSA Naldini Torrigiani di Tavarnelle Val di Pesa (FI), w roku 2012 trwały prace remontowe, które zakończyły się 19 kwietnia 2013 roku. RSA Naldini Torrigiani dysponuje 45 miejscami, w dobudowanym aneksie znajduje się także ośrodek dziennego pobytu dla osób starszych, dysponujący od dnia 1 sierpnia 2013 roku 10 miejscami. Wszystkie placówki są akredytowane zgodnie z obowiązującymi przepisami regionalnymi i refundowane przez ZOZ oraz na mocy kontraktów z Gminami Florencji Sud Est.
Infrastruktura (sprzęt, pomieszczenia)
Budynki i infrastruktura pozwalające na oferowanie całodobowej opieki dla osób niesamodzielnych, niepełnosprawnych i pacjentów psychiatrycznych
Rodzaje zleceń (z gminy/prowincji/z rynku prywatnego)
RSA świadczy następujące usługi, których zakres godzinowy jest regulowany rygorystycznymi przepisami: usługa całodobowej opieki nad podopiecznymi; dzienne usługi pielęgniarskie (od godziny 7.00 do godziny 20.00); fizjoterapia, animacja zawodowa. Pacjentów kieruje do odpowiednich placówek lekarz medycyny ogólnej (NFZ działający na danym terytorium), przy czym pacjentów kierowanych do placówek specjalistycznych musi obowiązkowo przebadać lekarz geriatra. Należy dodać, że regionalne przepisy Toskanii przewidują tworzenie w ramach RSA oddziałów przeznaczonych dla szczególnie ciężkich przypadków, to jest osób całkowicie niesamodzielnych, na przykład chorych na Alzheimera, demencję starczą, znajdujących się w stanie wegetatywnym, itp., a więc wymagających dodatkowych świadczeń medycznych, inaczej kontraktowanych z włoskim NFZ. Osobom korzystającym z ośrodków pobytu dziennego zapewniane są takie same świadczenia, jak osobom przebywającym na stałe i realizowane są one w godzinach otwarcia ośrodka, zazwyczaj od godziny 9.00 do godziny 17.00.
Działalność, która może być wdrożona w Polsce
Zgodnie z dotychczasowym doświadczeniem: usługi opiekuńcze
Region Polski, w którym chcieliby rozpocząć działalność
Województwo wielkopolskie
Forma prawna jednostki, którą chcieliby założyć w Polsce
Spółdzielnia socjalna
Czy mają już jakieś kontakty/zasoby w Polsce?
Zespół Współpracy Ponadnarodowej Stowarzyszenia na Rzecz Spółdzielni Socjalnych
Czy są skłonni przekazać know-how/sprzęt/materiały?
Tak
Zatrudniane osoby
Spółka Rosalibri Srl zatrudnia blisko 90 pracowników, świadczących wymienione wyżej usługi,

STOWARZYSZENIE NA RZECZ SPÓŁDZIELNI SOCJALNYCH

ponadto pracowników zajmujących się konserwacją i naprawami bieżącymi, sprzątaczki i personel administracyjny, współpracuje także z wieloma specjalistami w zakresie fizjoterapii, pielęgniarkami, lekarzami różnych specjalności oraz specjalistami prowadzącymi zajęcia arteterapii i dogoterapii. Większość personelu Rosalibri Srl stanowią opiekunowie i wychowawcy (60 osób), pielęgniarki i terapeuci (8) oraz personel sprzątający (11). Współpracownicy zewnętrzni to 12 osób.
Klienci
Pacjenci psychiatryczni, osoby starsze, niesamodzielne, niepełnosprawne
Dostawcy
Dostawcy sprzętu rehabilitacyjnego, wyposażenia szpitalnego i domowego.
Konkurencja
Mała, rynek rozwijający się. Mała liczba prywatnych domów opieki (wysokie ceny), niewiele domów państwowych (tańsze, ale, także odpłatne); część zarówno prywatnych, jak i państwowych cechuje się niskim standardem opieki.
Obszar działalności
Prowincja Florencja
Uczestnictwo lokalnych samorządów/urzędu pracy/ośrodków pomocy społecznej itp. w ich działalności
Gminy Florencji Sud Est w zakresie refundacji środków

V. Model sieci spółdzielni socjalnych oferujących usługi medyczne

Nazwa spółdzielni socjalnej/przedsiębiorstwa społecznego
WELFARE ITALIA
Adres
Via Marco Aurelio, 8 20127 Milano
Strona internetowa
http://www.welfareitalia.eu/
Typ spółdzielni (A/B, czerwona/biała)
Spółdzielnia Socjalna typu A
Przynależność do konsorcjum/federacji
Konsorcjum Spółdzielni Socjalnych CGM, Federacja Federsolidarieta'
Rok rozpoczęcia działalności
2009
Działalność
Welfare Italia Servizi to przedsiębiorstwo społeczne założone w 2009 roku przez Konsorcjum Spółdzielni Socjalnych CGM, które posiada w nim większość udziałów, oraz przez grupę członków finansujących (trzy banki) i wspierających (stowarzyszenie branżowe, związek zawodowy i firma z branży ubezpieczeń wzajemnych). Celem działalności Welfare Italia jest wykorzystanie - w nowym ujęciu - doświadczenia i kultury pracy spółdzielni socjalnych, które w okresie ostatnich trzydziestu lat bardzo się we Włoszech rozwinęły. Dzięki swojej elastyczności oraz statutowi typowemu dla organizacji *non profit* spółdzielnie socjalne są w stanie zapewnić właściwą równowagę pomiędzy jakością świadczonych usług społecznych a ich kosztem. Projekt Welfare Italia powstał z myślą o przeniesieniu mecha-

STOWARZYSZENIE NA RZECZ SPÓŁDZIELNI SOCJALNYCH

nizmów wypracowanych w spółdzielniach socjalnych na grunt tzw. "miękkich" usług zdrowotnych. Welfare Italia realizuje ten zamysł poprzez tworzenie w całych Włoszech sieci klinik franczyzowych, w których towarzyszy się rodzinom na każdym etapie życia i które oferują innowacyjny model łącząc świadczenia o charakterze zdrowotnym, psychologiczno-pedagogicznym i pomocowym, dzięki czemu każda osoba otrzymuje kompleksowe i zintegrowane świadczenia z zakresu usług sanitarnych i społecznych. Placówki, które otrzymają znak Welfare Italia, oferują świadczenia w obszarze: stomatologii (zachowawczej, protetyki, chirurgii szczękowej, stomatologii dziecięcej, ortodoncji), kardiologii, urologii, ginekologii, okulistyki, dermatologii itd., świadczenia dla grup (medycyna sportowa, medycyna pracy), a także wszelkie usługi rehabilitacyjne i fizjoterapeutyczne. Trzeci rodzaj usług - jeszcze w fazie finalizacji - to świadczenia w ramach opieki domowej na rzecz osób starszych, niepełnosprawnych oraz dzieci.

Welfare Italia Servizi działa w charakterze franczyzodawcy, tworząc sieć placówek prowadzonych przez franczyzobiorców, którym zapewnia wiedzę, umiejętności oraz wszelkie wsparcie na rozpoczęcie samodzielnej działalności gospodarczej, ale skoordynowanej z działalnością franczyzodawcy.

Zysk netto wykazany w sprawozdaniu finansowym jest odkładany na specjalnym funduszu rezerwowym z przeznaczeniem na podjęcie lub rozwijanie nowych działań, a także na utrzymanie i rozwój już prowadzonych projektów.

Konsorcjum pod marką Welfare Italia oferuje także usługi marketingowe i doradcze w początkowym okresie działania. Tworzone są niewielkie ośrodki, działające na niewielkim obszarze na zasadzie franszyzy, które współpracują z różnymi stowarzyszeniami oraz jednostkami samorządowymi. Jako przykład, ośrodek Welfare Italia w Sienie, założony pod koniec 2013 roku, posiada ambulatorium, świadczące usługi w zakresie stomatologii, fizykoterapii, okulistyki, echografii i badań kardiologicznych. Początkowe nakłady inwestycyjne wyniosły około 210.000 euro, z czego 100.000 euro przeznaczono na remont pomieszczeń. Biznesplan przewiduje, że w pierwszym roku działania ośrodek przyjmie około 1.100 pacjentów.

Działania marketingowe, wyposażenie poszczególnych placówek oraz szkolenie personelu są zarządzane centralnie przez Welfare Italia.

Organizacje świadczące usługi pod marką Welfare Italia to przedsiębiorstwa społeczne (konsorcja i spółdzielnie), które w drodze franczyzy uzyskały środki i wsparcie na rozpoczęcie i prowadzenie działań gospodarczych.

System działa w oparciu o placówki Welfare zwane "ośrodkami zdrowia" [*Centri di Cura*]. Jest ich obecnie 19, z czego 17 w północno-środkowych Włoszech i 2 na południu. Gwarantowany czas oczekiwania na wizytę w ośrodku to maksymalnie jeden tydzień. Troska o pacjenta odzwierciedla się również w kształtowaniu polityki cenowej. Cena świadczeń jest odpowiednia i dostosowana do poziomu finansowego rodzin o niezbyt wysokich dochodach. Stawki są zróżnicowane w zależności od ośrodka, ale zarazem proporcjonalne do średnich cen obowiązujących w sektorze prywatnym na danym obszarze.

Welfare Italia Servizi chce pokryć swym zasięgiem całe Włochy i w tym celu planuje otworzyć 130 ośrodków w ciągu najbliższych 5 lat.

Równolegle do systemu franczyzowego Welfare Italia opracowało projekt, w ramach którego planuje podjęcie współpracy z już działającymi we Włoszech prywatnymi przychodniami stomatologicznymi, oferując im możliwość skorzystania z przywilejów, jakie daje przynależność do sieci Welfare Italia.

Chodzi tu o pewien rodzaj "miękkiej" afiliacji, polegający na przyłączeniu się do Sieci Welfare Italia przez podjęcie współpracy i partnerstwa w ramach działania

pod wspólną marką (co-branding). Istotą tego zamysłu jest wyodrębnienie tych gabinetów dentystycznych, które są najbardziej rokujące, ale i wyznające podobne zasady działania jak Welfare Italia (przede wszystkim: jakość usług w przystępnej cenie). Docelowo planuje się pokrycie siecią usług całego terytorium Włoch w drodze utworzenia przynajmniej jednego gabinetu dentystycznego w każdym regionie. Obecnie wszystkie gabinety dentystyczne we Włoszech, nawet te najbardziej znane, odnotowują spadek świadczonych usług, co wiąże się ze spadkiem obrotów, średnio na poziomie ponad 10%. Ta tendencja ma się utrzymać nawet przez najbliższych pięć lat. Dentyści zaczynają zatem patrzeć na rynek nieco inaczej i szukać nowych rozwiązań. Afiliacja w Welfare Italia pomoże im rozszerzyć zasięg działalności i zdobyć więcej klientów. Dzięki dużej liczbie partnerów, wspólników i klientów, a także za sprawą wypracowanych strategii marketingowych Welfare Italia umożliwia tym, którzy zdecydują się na wejście do systemu, zyskanie pozytywnej marki na rynku.
Infrastruktura (sprzęt, pomieszczenia)
Ośrodki i ambulatoria wyposażone w urządzenia do diagnostyki i leczenia w zakresie swoich specjalizacji.
Rodzaje zleceń (z gminy/prowincji/z rynku prywatnego)
Świadczenia w obszarze: stomatologii (zachowawczej, protetyki, chirurgii szczękowej, stomatologii dziecięcej, ortodoncji), kardiologii, urologii, ginekologii, okulistyki, dermatologii itd, świadczenia dla grup (medycyna sportowa, medycyna pracy), a także wszelkie usługi rehabilitacyjne i fizjoterapeutyczne.
Działalność, która może być wdrożona w Polsce
Zgodnie z dotychczasowym doświadczeniem: świadczenia medyczne i rehabilitacyjne.
Region Polski, w którym chcieliby rozpocząć działalność
Województwo wielkopolskie
Forma prawna jednostki, którą chcieliby założyć w Polsce
Spółdzielnia socjalna
Czy mają już jakieś kontakty/zasoby w Polsce?
Zespół Współpracy Ponadnarodowej Stowarzyszenia na Rzecz Spółdzielni Socjalnych
Czy są skłonni przekazać know-how/sprzęt/materiały?
Tak
Zatrudniane osoby
Zatrudnienie w systemie franszyzy (sieć klinik franczyzowych)
Klienci
Osoby poszukujące pomocy medycznej i fizjoterapeutycznej wywodzące się z różnych grup społecznych.
Dostawcy
Dostawcy sprzętu i wyposażenia gabinetów medycznych oraz rehabilitacyjnych.
Konkurencja
Welfare Italia oferuje konkurencyjne usługi ze względu na innowacyjne podejście do kwestii opłat dostosowanych do możliwości klientów.
Obszar działalności

Obecnie 19 ośrodków, z czego 17 w północno-środkowych Włoszech i 2 na południu. Planowane powołanie ośrodków działających na całym terytorium kraju.
Uczestnictwo lokalnych samorządów/urzędu pracy/ośrodków pomocy społecznej itp. w ich działalności
Spółdzielnie Socjalne CGM, członkowie finansujący (trzy banki) i wspierający (stowarzyszenie branżowe, związek zawodowy i firma z branży ubezpieczeń wzajemnych).

VI. Model spółdzielni socjalnej oferującej usługi z zakresu psychologii oraz psychoterapii

Nazwa spółdzielni socjalnej/przedsiębiorstwa społecznego
ANIMAEPSICHE przy spółdzielni Seacoop
Adres
Ul. Lasie 10/L, 40026 Imola (BO)
Strona internetowa
http://www.seacoop.coop, kontakt: animaepsiche@seacoop.coop
Typ spółdzielni (A/B, czerwona/biała)
Spółdzielnia Socjalna typu A
Przynależność do konsorcjum/federacji
Federacja Legacoop
Rok rozpoczęcia działalności
2007
Działalność
AnimaèPsiche jest klinicznym ośrodkiem psychologicznym spółdzielni Seacoop, mającej siedzibę w mieście Imola (Region Emilia Romania). Ośrodek powstał w 2007 roku, a głównym celem jego działalności jest świadczenie niedrogich usług w zakresie psychologii i psychoterapii, aby zaspokoić potrzeby osób wywodzących się ze wszystkich grup społecznych. W zakresie opłat klinika wprowadziła innowacyjny we Włoszech system indywidualnych opłat za usługi, zgodnie z którym są one dostosowywane do dochodu osoby zwracającej się o poradę. Opłaty za usługi są niższe, niż ceny rynkowe. Pierwsze wprowadziło tę zasadę Krajowe Konsorcjum Spółdzielni Socjalnych CGM, które w 2009 roku utworzyło spółkę Welfareitalia, świadczącą specjalistyczne usługi medyczne w niskich cenach. Innym ważnym celem, który realizuje AnimaèPsiche, jest upowszechnianie kultury właściwego korzystania z narzędzia o nazwie „psychologia", realizowane w formie bezpłatnych lub niedrogich przedsięwzięć i wydarzeń z tej dziedziny. Większość pacjentów, którzy zwracają się do AnimaèPsiche, nie mogłaby pozwolić sobie na ponoszenie wysokich kosztów usług, świadczonych przez psychologów działających samodzielnie, a to oznacza, że wielu potrzebujących uzyskało właściwą pomoc, której nie mogliby otrzymać w innej formie, biorąc pod uwagę, że Krajowy System Opieki Zdrowotnej (*włoski odpowiednik NFZ*) zajmuje się niemal wyłącznie schorzeniami psychiatrycznymi. Aby zapewnić właściwą pomoc w omawianym zakresie, ośrodek współpracuje z jednostkami samorządowymi Prowincji Imola, organizacjami wolontariatu i zawodowymi psychologami. Ośrodek współpracuje także z lekarzami rodzinnymi, szkołami i pracownikami socjalnymi. Dzięki wysokiej jakości przy jednoczesnej niskiej cenie usług oferowanych przez ośrodek, lekarze, pracownicy socjalni, nauczyciele i inni usługodawcy w dziedzinie pomocy i opieki społecznej oraz

STOWARZYSZENIE NA RZECZ SPÓŁDZIELNI SOCJALNYCH

zdrowotnej polecają swym podopiecznym korzystanie z usług ośrodka. Ośrodek oferuje także szkolenia i superwizje wielodyscyplinarnym grupom roboczym, działającym w dziedzinie pomocy społecznej oraz zdrowotnej, planowanie i realizację działań doraźnych w publicznych i prywatnych zakładach pracy, promujących zdrowie i dobre samopoczucie pracowników, zapobiegających wypaleniu zawodowemu i mobbingowi oraz ocenę i zarządzanie ryzykiem spowodowanym stresem w pracy. Wiele usług szkoleniowych i doradczych ośrodek oferuje innym spółdzielniom socjalnym, szpitalom oraz ośrodkom pomocy społecznej. Spośród wielu bezpłatnych działań, organizowanych przez ośrodek, warto wymienić cykl spotkań dla psychologów, którzy ukończyli dopiero studia, zatytułowanych „Jestem młodym psychologiem i nie ma dla mnie pracy", warsztaty kreatywnego pisania i autobiografii, warsztaty dla kobiet – ofiar przemocy domowej, cykl warsztatów pod tytułem „Czemu warto iść do psychologa?", „Kreatywność, jako odpowiedź na przemoc", „Psychologia w pigułce, czyli droga ku poznaniu siebie i wprowadzeniu koniecznych zmian", „Dobra kłótnia, czyli konflikt, jako okazja do komunikacji" i wiele innych. Wszystkie spotkania służące rozpowszechnianiu psychologii są otwarte dla chętnych, a ich celem jest między innymi promowanie ośrodka. AnimaèPsiche jest dobrą i wartościową alternatywą dla publicznej służby zdrowia, która jest mało wydajna i elastyczna, oraz dla placówek prywatnych, które nie są dla wszystkich dostępne pod kątem finansowym. Ośrodek świadczy usługi wysokiej jakości w niskich cenach, możliwych dzięki zasobom, doświadczeniu i ulgom przyznawanym sektorowi spółdzielczości socjalnej.
Infrastruktura (sprzęt, pomieszczenia)
Pomieszczenia ośrodka do spotkań indywidualnych i grupowych oraz szkoleń.
Rodzaje zleceń (z gminy/prowincji/z rynku prywatnego)
Usługi w zakresie psychologii i psychoterapii: diagnostyka psychologiczna, porady, wsparcie, projekty prewencyjne, mediacja rodzinna, psychoterapia indywidualna, terapia par, rodzin, grup. Usługi dla firm nakierowane na pracowników (szkolenia dotyczące m in. przywództwa, rozwiązywania konfliktów w grupach roboczych, zarządzania personelem, itd.), mediacje, prewencja, zapobieganie i leczenie wypalenia zawodowego, leczenie stresu i problemów związanych z zastraszaniem, pomoc w wyborze ścieżki zawodowej. Szkolenia, superwizje Usługi doradcze
Działalność, która może być wdrożona w Polsce
Zgodnie z dotychczasowym doświadczeniem: pomoc psychologiczna, terapie, szkolenia, doradztwo.
Region Polski, w którym chcieliby rozpocząć działalność
Województwo wielkopolskie
Forma prawna jednostki, którą chcieliby założyć w Polsce
Spółdzielnia socjalna
Czy mają już jakieś kontakty/zasoby w Polsce?
Zespół Współpracy Ponadnarodowej Stowarzyszenia na Rzecz Spółdzielni Socjalnych
Czy są skłonni przekazać know-how/sprzęt/materiały?
Tak
Zatrudniane osoby
W ramach grupy pracuje pięciu psychologów, posiadających specjalizacje w zakresie psychologii klinicznej, psychoterapii, psychotraumatologii, zarządzania stresem, psychosomatyki i psychologii pracy.
Klienci

STOWARZYSZENIE
NA RZECZ SPÓŁDZIELNI SOCJALNYCH

Biuro Projektu:
ul. Chłapowskiego 15/ 1
61 – 504 Poznań,
tel./fax. 61 887 11 66
www.woes.pl

Osoby poszukujące pomocy psychologicznej wywodzące się z różnych grup społecznych
Dostawcy
Lekarze rodzinni, nauczyciele, pracownicy socjalni polecający ośrodek swoim podopiecznym
Konkurencja
Ośrodek oferuje konkurencyjne usługi ze względu na innowacyjne podejście do kwestii opłat dostosowanych do możliwości klientów.
Obszar działalności
Prowincja Imola
Uczestnictwo lokalnych samorządów/urzędu pracy/ośrodków pomocy społecznej itp. w ich działalności
Jednostki samorządowe Prowincji Imola, organizacje wolontariatu, psycholodzy, lekarze rodzinni, szkoły, pracownicy socjalni. Domy rehabilitacyjne „Don Leo" Imola, Centrum Rehabilitacji „Blue House" Imola, Centrum Opieki Dziennej Rehabilitacji „Blue Wings" Castel San Pietro Terme.

VII. Model spółdzielni socjalnej zrzeszonej w konsorcjum, realizującej usługi komunalne na rzecz gminy

Nazwa spółdzielni socjalnej/przedsiębiorstwa społecznego
Konsorcjum Oscar Romero
Adres
Ul. Toschi 16 - 42121 Reggio Emilia
Strona internetowa
http://www.consorzioromero.org/
Typ spółdzielni (A/B, czerwona/biała)
Konsorcjum składa się ze spółdzielni typu A i B
Przynależność do konsorcjum/federacji
Konsorcjum Spółdzielni Socjalnych CGM, Federacja Federsolidarieta'
Rok rozpoczęcia działalności
1990
Działalność
Konsorcjum liczy obecnie 19 spółdzielni członkowskich. Są to spółdzielnie typu A i typu B, niektóre z nich mają charakter mieszany (A+B). W 2000 roku Konsorcjum wprowadziło znak „Romero Ambiente" (Romero Środowisko). Nie jest to nowy podmiot prawnylecz jednostka organizacyjna złożona z sześciu spółdzielni socjalnych, będących członkami Konsorcjum oraz trzech innych spółdzielni socjalnych, działających również w prowincji Reggio Emilia i należących do innej organizacji – Konsorcjum 45, wchodzącej w skład federacji Legacoop. Te dziewięć spółdzielni socjalnych specjalizuje się w różnych aspektach związanych z utrzymaniem zieleni miejskiej, utrzymania czystości i zbiórki odpadów. Są to tak zwane „prace zielone", które obejmują zbiórkę śmieci, zamiatanie dróg, koszenie trawy, ogrodnictwo oraz prowadzenie tak zwanych wysp ekologicznych. Są to specjalnie wydzielone miejsca przeznaczone do selektywnej zbiórki odpadów, wyposażone w specjalne kontenery, do których mieszkańcy mogą wrzucać śmieci wielkogabarytowe oraz inne rodzaje odpadów. Wykwalifikowany personel wspomaga mieszkańców w wyrzucaniu śmieci do odpowiednich kontenerów. Decyzja o połączeniu się w organizację wewnętrzną w strukturze Konsorcjum, pod jedną marką,

STOWARZYSZENIE NA RZECZ ROZWOJU EKONOMII SPOŁECZNEJ

Projekt „PWP Wielkopolski Ośrodek Ekonomii Społecznej II" współfinansowany ze środków Unii Europejskiej
w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.
Działanie 7.2. Przeciwdziałanie wykluczeniu i wzmocnienie sektora ekonomii społecznej.
7.2.2 Wsparcie ekonomii społecznej.
Człowiek - najlepsza inwestycja!

miała na celu przede wszystkim uproszczenie relacji z samorządem, który wolał rozmawiać z jednym podmiotem, a także ułatwienie dialogu z firmami prywatnymi. Istotną kwestią było również skoordynowanie działalności i procedur z tym związanych. Każda ze spółdzielni socjalnych zachowała bowiem swoją autonomię i specjalizację, jeśli chodzi o profil działalności, natomiast dzięki nawiązanej współpracy wszystkie te podmioty mogły otrzymać więcej zleceń ze strony władz samorządowych oraz były w stanie znacznie obniżyć koszty związane z wymogami narzuconymi przez ustawę dla tego typu działalności. Współpraca w ramach Romero Ambiente rozpoczęła się od prostych prac, z czasem zdecydowano się rozpocząć świadczenie usług selektywnej zbiórki odpadów. Na samym początku samorząd użyczył nieodpłatnie maszyny potrzebne do realizacji tego zadania. Było to więc raczej świadczenie polegające na udostępnieniu siły roboczej. Z czasem spółdzielnie zaczęły inwestować, leasingowały maszyny lub kupowały używane. Niektóre prace są wykonywane siłą rąk ludzkich i mogą być realizowane przez wszystkie spółdzielnie (na przykład zamiatacz ulic). Inne prace wymagają większego stopnia zmechanizowania i wyższego stopnia organizacji (na przykład zbiórka makulatury).
Infrastruktura (sprzęt, pomieszczenia)
Maszyny do zbiórki i segregacji odpadów, narzędzia do utrzymania czystości i zieleni miejskiej.
Rodzaje zleceń (z gminy/prowincji/z rynku prywatnego)
Zlecenia samorządowe np. na podstawie umowy intencyjnej. Do tej pory były to głównie zlecenia bezpośrednie), obecne procedury są dużo bardziej skomplikowane ze względu na wartość tego typu robót. Aktualnie samorządy zlecają więc tego rodzaju prace na podstawie przetargów zawierających klauzule społeczne, a nie na podstawie przetargów zamkniętych, skierowanych wyłącznie do spółdzielni socjalnych, jak to robiono w przeszłości.
Działalność, która może być wdrożona w Polsce
Zgodnie z dotychczasowym doświadczeniem: segregacja odpadów, utrzymanie zieleni i czystości w mieście/gminie.
Region Polski, w którym chcieliby rozpocząć działalność
Województwo wielkopolskie
Forma prawna jednostki, którą chcieliby założyć w Polsce
Spółdzielnia socjalna
Czy mają już jakieś kontakty/zasoby w Polsce?
Zespół Współpracy Ponadnarodowej Stowarzyszenia na Rzecz Spółdzielni Socjalnych.
Czy są skłonni przekazać know-how/sprzęt/materiały?
Tak
Zatrudniane osoby
W ramach spółdzielni przynależących do Konsorcjum Romero zatrudniane są osoby zagrożone wykluczeniem społecznym. Część spółdzielni należących do Konsorcjum zatrudnia większą niż to przewiduje ustawa liczbę osób zagrożonych wykluczeniem społecznym – stanowią oni średnio 40% wszystkich zatrudnionych. Większe spółdzielnie socjalne posiadają personel przeszkolony do pracy z osobami zagrożonymi wykluczeniem (zazwyczaj jest to jeden kierownik). Takiemu pracownikowi powierza się mniej lub bardziej skomplikowane zadania, w zależności od jego możliwości. Przygotowuje się program reintegracji zawodowej, który zakłada szkolenie i dalsze rozwijanie umiejętności w danej dziedzinie. Cały proces rozpoczyna się od oceny społecznych i zawodowych zdolności danej osoby, po czym następuje wprowadzenie jej na miejsce pracy, któremu towarzyszy ciągłe monitorowanie postępów.
Klienci

STOWARZYSZENIE
NA RZECZ SPÓŁDZIELNI SOCJALNYCH

Biuro Projektu:
ul. Chłapowskiego 15/ 1
61 – 504 Poznań,
tel./fax. 61 887 11 66
www.woes.pl

Samorząd, prywatni (osoby prawne i osoby fizyczne).
Dostawcy
Dostawcy maszyn i sprzętu do segregacji odpadów oraz utrzymania zieleni i czystości.
Konkurencja
Na rynku jest duża konkurencja w zakresie prac porządkowych i przetwórstwa odpadów.
Obszar działalności
Reggio Emilia
Uczestnictwo lokalnych samorządów/urzędu pracy/ośrodków pomocy społecznej itp. w ich działalności
Współpraca z lokalnymi samorządami w zakresie prac na rzecz Regionu. Spółka Komunalna IREN świadcząca usługi z zakresu utrzymania czystości i porządku w gminach, która przekazuje część swoich zleceń spółdzielniom socjalnym.

VIII. Model spółdzielni socjalnej dystrybuującej lokalne produkty spożywcze

Nazwa spółdzielni socjalnej/przedsiębiorstwa społecznego
Konsorcjum BRINDIS'EAT z Apulii
Adres
Torpisana, 102 72100 Brindisi - Apulia – Italia
Strona internetowa
http://brindiseat.altervista.org/
Typ spółdzielni (A/B, czerwona/biała)
Spółdzielnia Socjalna typu B
Przynależność do konsorcjum/federacji
Konsorcjum BRINDIS'EAT
Rok rozpoczęcia działalności
2010
Działalność
Konsorcjum BRINDIS'EAT zajmuje się sprzedażą tradycyjnych, wysokiej jakości produktów regionalnych Apulii, kupowanych bezpośrednio od producentów. Konsorcjum zrzesza lokalnych producentów. Powstało by wspierać ich w marketingu i sprzedaży produktów we Włoszech i za granicą. Dzięki istnieniu konsorcjum skraca się "łańcuch handlowy" od producenta do ostatecznego konsumenta, bez kolejnych pośredników. Jest to element korzystny, ze względu na skrócenie czasu dostawy, a także – obniżenie cen poprzez eliminację marż pośredników. Przykładowe produkty to: Oliwa Memmola, wytwarzana przez rodzinę Memmola, która od czterech pokoleń zajmuje się uprawą oliwek, łączy w sobie tradycyjne zamiłowanie, "jak za dawnych czasów", do zajmowania się roślinami oraz wykorzystywanie najnowocześniejszych technologii zbioru i przetwarzania oliwek. Makaron "Al Mattarello" produkowany przez rodzinę Ligorio - De Carlo od 1979 roku. Dzięki stosowaniu najnowocześniejszych technologii, rzemieślniczym wytwarzaniu oraz stosowaniu wybranych mieszanek mąki semolina, produkt końcowy uzyskuje wyjątkowy, naturalny smak. Wina „Botrugno" produkowane przez rodzinę Botrugno, od bardzo dawna związaną z kulturą

STOWARZYSZENIE NA RZECZ EKONOMII SPOŁECZNEJ

uprawy winorośli i produkcji wina. Członkowie rodziny osobiście doglądają pełnego łańcucha produkcji, kontrolując uważnie każdy etap, od zbioru winogron po butelkowanie wina.
Infrastruktura (sprzęt, pomieszczenia)
Sprzęt rolniczy spółdzielców, urządzenia produkcyjne, magazyny
Rodzaje zleceń (z gminy/prowincji/z rynku prywatnego)
Produkcja i sprzedaż za pośrednictwem spółdzielni lokalnych wyrobów: wina, oliwy, makaronu, serów
Działalność, która może być wdrożona w Polsce
Pierwsze założenia biznesowe przewidują sprzedaż w Polsce trzech produktów, najbardziej powszechnych w ofercie polskiej gastronomii oraz w domach Polaków – jest to makaron („pasta"), oliwa z oliwek i czerwone wino. Po pierwszym okresie promocji swych produktów na rynku polskim spółdzielnia rozszerzy ofertę i zaproponuje także inne tradycyjne produkty z regionu Apulia.
Region Polski, w którym chcieliby rozpocząć działalność
Województwo wielkopolskie
Forma prawna jednostki, którą chcieliby założyć w Polsce
Spółdzielnia socjalna
Czy mają już jakieś kontakty/zasoby w Polsce?
Zespół Współpracy Ponadnarodowej Stowarzyszenia na Rzecz Spółdzielni Socjalnych. Konsorcjum posiada magazyn koło Poznania.
Czy są skłonni przekazać know-how/sprzęt/materiały?
Tak
Zatrudniane osoby
Konsorcjum jest prowadzone przez rolników, którzy angażują się spółdzielczo.
Klienci
Głównymi odbiorcami są supermarkety, restauracje i klienci indywidualni. Kanałem dystrybucji jest „Cash&carry" z magazynu spółdzielni, i sprzedaż z dostawą głównie dla restauracji i supermarketów.
Dostawcy
Rolnicy – dostawcy z Regionu Apulii produkujący zdrową żywność i tradycyjne wyroby.
Konkurencja
Na rynku jest duża konkurencja w obszarze dobrych jakościowo produktów rolno-spożywczych. Zaletą jest możliwość uzyskania niższych cen, dzięki eliminacji marż pośredników.
Obszar działalności
Region Apulia
Uczestnictwo lokalnych samorządów/urzędu pracy/ośrodków pomocy społecznej itp. w ich działalności
-

IX. Model spółdzielni socjalnej zajmującej się promocją aktywności fizycznej oraz profilaktyką chorób

Nazwa spółdzielni socjalnej/przedsiębiorstwa społecznego
Spółdzielnia Socjalna ESERCIZIO VITA
Adres

Via Don Giovanni Calabria 13, 44124 Ferrara
Strona internetowa
http://www.eserciziovita.it/
Typ spółdzielni (A/B, czerwona/biała)
Spółdzielnia Socjalna typu A
Przynależność do konsorcjum/federacji
Federacja Lega Coop
Rok rozpoczęcia działalności
2011
Działalność
Spółdzielnia Socjalna Esercizio Vita powstała z chęci stworzenia nowego ośrodka mającego na celu pomaganie ludziom w prowadzeniu zdrowego stylu życia poprzez aktywność ruchową. XXI wiek to przede wszystkim siedzący tryb życia i szybkie starzenie się populacji: brak aktywności i „fizjologiczna" redukcja aktywności fizycznej są coraz bardziej palącym problemem, z którym musi borykać się służba zdrowia. Znaczna część uwagi skupia się na żywieniu i na tym jak wpływa ono na ryzyko zapadania na konkretne choroby. Natomiast dużo mniej uwagi poświęca się aktywności fizycznej. Niemniej, sytuacja ta zaczyna się zmieniać, ponieważ coraz częściej mówi się o dobrodziejstwach dla ciała i umysłu płynących z wykonywania ćwiczeń fizycznych oraz o tym, że aktywność ruchowa zmniejsza w znacznym stopniu ryzyko występowania wielu przewlekłych chorób. Wykazano, że regularnie uprawiana aktywność fizyczna chroni zwłaszcza przed chorobami krążenia oraz zapobiega takim schorzeniom jak nadciśnienie, otyłość i wszystkim innym związanym z nimi problemom, które stanowią coraz częstszą przyczynę zgonów bądź zapadania na różnorakie choroby. Ponadto, zgodnie z wynikami licznych badań, regularne wykonywanie ćwiczeń fizycznych zmniejsza ryzyko innych schorzeń takich, jak cukrzyca typu 2, osteoporoza, depresja, czy nowotwór piersi i okrężnicy. Udowodniono też, że osoby umiarkowanie aktywne, zwłaszcza w wieku dojrzałym, mają dwa razy większe szanse na uniknięcie przedwczesnej śmierci i zapadnięcia na ciężkie choroby. Mimo, że siedzący tryb życia został już prawie na całym świecie uznany za jeden z głównych powodów zapadania na choroby o charakterze przewlekłym i zwyrodnieniowym, z danych włoskiego Instytutu Badań Statystycznych ISTAT wynika, że ponad 40% Włochów prowadzi siedzący tryb życia, a najmniejszą aktywnością fizyczną wykazują się osoby po 65 roku życia. Powyższe potrzeby oraz brak odpowiednich miejsc, nie będących ośrodkami lekarskimi, w których można by było zaoferować działania oparte na wynikach badań naukowych dały impuls do założenia w 2011 Spółdzielni Socjalnej Esercizio Vita, w skład której wchodzą osoby, które ukończyły studia wyższe z zakresu Wychowania fizycznego. Spółdzielnia promuje aktywny tryb życia osób zdrowych, jak i tych z problemami psychofizycznymi wynikającymi z chorób układu krążenia i układu oddechowego oraz z naturalnego procesu starzenia. Spółdzielnia Esercizio Vita prowadzi też działalność edukacyjną, promującą zdrowy styl życia poprzez działania multidyscyplinarne. Przykładem łączenia aktywności fizycznej i reintegracji młodych osób, mających z nią problemy, jest projekt „Żegluj z Nami", w ramach którego osoby z urazowymi uszkodzeniami mózgu oraz młodzi ludzie mający problemy z integracją społeczną, po okresie ćwiczeń w Ośrodku Aktywności Ruchowej, wypływają na morze w 12 metrowych żaglówkach z kabinami, a każdemu z uczestników zostaje przydzielona aktywna rola na pokładzie.
Infrastruktura (sprzęt, pomieszczenia)

STOWARZYSZENIE NA RZECZ SPÓŁDZIELNI SOCJALNYCH
WIELKOPOLSKI OŚRODEK EKONOMII SPOŁECZNEJ

Projekt „PWP Wielkopolski Ośrodek Ekonomii Społecznej II" współfinansowany ze środków Unii Europejskiej
w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.
Działanie 7.2. Przeciwdziałanie wykluczeniu i wzmocnienie sektora ekonomii społecznej.
7.2.2 Wsparcie ekonomii społecznej.
Człowiek - najlepsza inwestycja!

Pomieszczenia do wykonywania ćwiczeń, przyrządy, sprzęt do ćwiczeń, siłownia, urządzenia biomedyczne
Rodzaje zleceń (z gminy/prowincji/z rynku prywatnego)
Spółdzielnia proponuje dopasowane programy aktywności fizycznej i prowadzi stałą współpracę z laboratoriami badawczymi i uniwersytetami. Centrum Aktywności Ruchowej posiada certyfikat Regionu Emila Romagna jako „Bezpieczna siłownia", to znaczy miejsce, w którym można wykonywać aktywność fizyczną zaleconą w ramach leczenia przez lekarzy działających w Ramach Służby Zdrowia tego regionu.
Działalność, która może być wdrożona w Polsce
Zgodnie z dotychczasowym doświadczeniem: promowanie i realizowanie programów aktywności fizycznej dopasowanej do osób cierpiących na różnego rodzaju choroby.
Region Polski, w którym chcieliby rozpocząć działalność
Województwo wielkopolskie
Forma prawna jednostki, którą chcieliby założyć w Polsce
Spółdzielnia socjalna
Czy mają już jakieś kontakty/zasoby w Polsce?
Zespół Współpracy Ponadnarodowej Stowarzyszenia na Rzecz Spółdzielni Socjalnych.
Czy są skłonni przekazać know-how/sprzęt/materiały?
Tak
Zatrudniane osoby
Członkami spółdzielni są zawodowcy umiejący dopasować aktywność fizyczną do osób cierpiących na różnego rodzaju choroby. Założyciele Spółdzielni Esercizio Vita mają ponad dziesięcioletnie doświadczenie zdobyte podczas staży i współpracy z ośrodkami takimi, jak Centrum Badań Biomedycznych na rzecz Sportu – Uniwersytet w Ferrarze, Ośrodek Chorób Naczyniowych – Uniwersytet w Ferrarze, Laboratorium Oceny i Diagnostyki Funkcjonalności Oddechowej Szpitala w Ferrarze oraz Ośrodek Ticino rehabilitacji kardiologicznej w Szwajcarii. W ramach powyższej współpracy otrzymali stypendia na doktoraty i wnieśli ważny wkład w badania naukowe publikowane w prestiżowych czasopismach medycznych, krajowych i zagranicznych. Członkowie spółdzielni, w czasie studiów zdobyli wszechstronne doświadczenie w zakresie Dedykowanej Aktywności Fizycznej oraz treningu osób z przewlekłymi chorobami mającego na celu stabilizację stanu zdrowia dzięki personalizacji programu ćwiczeniowego. Partnerzy, założyciele spółdzielni współpracują także z absolwentami wychowania fizycznego, stażystami studiów AWF oraz specjalistami w różnych dziedzinach (dietetycy, psycholodzy, położne itd.).
Klienci
Osoby fizyczne szczególnie osoby starsze, osoby z różnymi chorobami przewlekłymi, osoby niepełnosprawne, a także dzieci. Usługodawcy usług społecznych i edukacji w zakresie aktywności fizycznej i rekreacji.
Dostawcy
Dostawcy sprzętu sportowego i medycznego służącego do wyposażenia pomieszczeń siłowni i rehabilitacyjnych.
Konkurencja
Na rynku jest duża konkurencja w zakresie działań sportowych, jednakże funkcjonujące ośrodki oferują ćwiczenia odpłatne, zwykle też bez ukierunkowania na problemy zdrowotne, są nastawione raczej na ludzi zdrowych i sprawnych. Działania kierowane do osób starszych realizowa-

STOWARZYSZENIE NA RZECZ SPÓŁDZIELNI SOCJALNYCH

Biuro Projektu:
ul. Chłapowskiego 15/ 1
61 – 504 Poznań,
tel./fax. 61 887 11 66
www.woes.pl

ne są przez ośrodki rehabilitacyjne (rehabilitacja w ramach NFZ – zwykle zbyt krótki okres ćwiczeń, często długi czas oczekiwania na rozpoczęcie ćwiczeń; rehabilitacja w ośrodkach prywatnych – dobra, ale kosztowna).
Obszar działalności
Ferrara
Uczestnictwo lokalnych samorządów/urzędu pracy/ośrodków pomocy społecznej itp. w ich działalności
Współpraca z ośrodkami medycznymi: Centrum Badań Biomedycznych na rzecz Sportu – Uniwersytet w Ferrarze, Ośrodek Chorób Naczyniowych – Uniwersytet w Ferrarze, Laboratorium Oceny i Diagnostyki Funkcjonalności Oddechowej Szpitala w Ferrarze oraz Ośrodek Ticino rehabilitacji kardiologicznej w Szwajcarii.

X. Model podmiotu ekonomii społecznej, działającego w obrębie szeroko pojętej pieczy zastępczej, aktywizacji zawodowej młodzieży z trudnych środowisk oraz usług szkoleniowych

Nazwa spółdzielni socjalnej/przedsiębiorstwa społecznego
Stowarzyszenie COMETA
Adres
Via Madruzza, 36, Como 22100
Strona internetowa
http://www.puntocometa.org/
Typ spółdzielni (A/B, czerwona/biała)
Stowarzyszenie (w ramach działalności prowadzi także spółdzielnię)
Przynależność do konsorcjum/federacji
-
Rok rozpoczęcia działalności
1987
Działalność
Stowarzyszenie Cometa prowadzi szeroko pojętą działalność edukacyjną na rzecz dzieci i młodzieży poprzez zaspokajanie ich codziennych potrzeb takich jak: zajęcia i opieka, pomoc w nauce, szkolenia zawodowe. Stowarzyszenie organizuje także kursy szkoleniowe dla dorosłych. Zajęcia zawodowe są bardzo skuteczne dla trudnej młodzieży. Cometa organizuje czteroletnie kursy, szkolenia i kształcenie zawodowe dla młodzieży w wieku od 14 do 18 lat, realizując model, w którym główny nacisk jest położony na praktykę. Najważniejsze kierunki zajęć to gastronomia, moda, design. Od pierwszego roku działań dydaktycznych młodzi ludzie objęci są programami praktyk, które pozwalają im aktywnie uczyć się technik zdobywanego w trakcie kursów zawodu. Praktyki stanowią dla uczestników kursów okazję do wypróbowania swych umiejętności w bezpośrednim kontakcie z prawdziwymi klientami, a pracodawcom dają możliwość poznania ewentualnych przyszłych pracowników. Wielu absolwentów szkoleń zawodowych zatrudniają przedsiębiorstwa, w których uczniowie odbywali praktyki podczas nauki. Stowarzyszenie stale współpracuje z Bratnim Bankiem (Banca Prossima). W ramach projektu Presto Bene (pożyczam dobro) otrzymało niskooprocentowany kredyt na kwotę w wysokości 900.000 euro na rozwój swej działalności: pieniądze pozwoliły na otwarcie lokalu gastronomicznego, w którym młodzi ludzie pracują jako kucharze lub kelnerzy, ucząc się jednocześnie kontaktu z klientami z zewnątrz. Aby uzyskać kredyt, Stowarzyszenie zrealizowało bardzo dobrą

STOWARZYSZENIE NA RZECZ EKONOMII SPOŁECZNEJ

kampanię crowdfundingową (oddolne finansowanie społecznościowe), oferując zarówno znakomitej jakości usługi, jak też wykazując umiejętności komunikowania o wynikach swych działań. Stowarzyszenie prowadzi także działalność organizowania rodzin zastępczych dla małoletnich: dwudziestu czterech małoletnich mieszka w Stowarzyszeniu, pod opieką pięciu rodzin zastępczych, będących członkami Stowarzyszenia. Cometa organizuje także kursy przygotowawcze dla rodziców, którzy chcą się poświęcić rodzicielstwu zastępczemu. Poza organizowaniem kursów szkoleniowych i przygotowawczych, Stowarzyszenie prowadzi świetlicę dzienną dla uczniów, organizuje zajęcia sportowe, a w lecie kolonie. W lutym 2013 roku podczas konferencji włosko-niemieckiej, której wynikiem było podpisanie protokołu porozumienia między obydwoma krajami o szkoleniach i wprowadzaniu na rynek pracy osób młodych, wybrano Stowarzyszenie Cometa, jako przykład pozytywnego doświadczenia Włoch, i przedstawiono go niemieckiej minister pracy.
Infrastruktura (sprzęt, pomieszczenia)
Pomieszczenia do nauki oraz aktywności sportowej. Sale, laboratoria. Pomieszczenia i narzędzia warsztatowe. Spółdzielnia posiada obecnie 4 szkoły-warsztaty, które zajmują się nauką stolarki, tapicerowania, renowacji i projektowania.
Rodzaje zleceń (z gminy/prowincji/z rynku prywatnego)
Cometa oferuje następujące usługi dla dzieci, młodzieży i bezrobotnych osób dorosłych: • opieka dzienna i całodobowa; • kursy szkoleniowe przygotowujące do rodzicielstwa zstępczego; • interwencje w rodzinach; • rodziny zastępcze; • pomoc w nauce i ukierunkowaniu zawodowym; • porady prawne, • doradztwo i mediacja dla rodzin; • szkolenia zawodowe i wyrównywanie różnic w przypadku opóźnień i problemów z nauką; • staże; • zajęcia sportowe i zajęcia w okresie letnim; • pomoc w poszukiwaniu pracy; • szkolenia dla osób dorosłych, pracujących i bezrobotnych.
Działalność, która może być wdrożona w Polsce
Zgodnie z dotychczasowym doświadczeniem: kompleksowa działalność edukacyjna na rzecz dzieci i młodzieży, kursy i szkolenia dla dorosłych pracujących i bezrobotnych, doradztwo, mediacja dla rodzin.
Region Polski, w którym chcieliby rozpocząć działalność
Województwo wielkopolskie
Forma prawna jednostki, którą chcieliby założyć w Polsce
Spółdzielnia socjalna
Czy mają już jakieś kontakty/zasoby w Polsce?
Zespół Współpracy Ponadnarodowej Stowarzyszenia na Rzecz Spółdzielni Socjalnych.
Czy są skłonni przekazać know-how/sprzęt/materiały?
Tak
Zatrudniane osoby
Nauczyciele, wychowawcy, rzemieślnicy - nauczyciele zawodu. 200 wolontariuszy wspiera ak-

tywność edukacyjną stowarzyszenia.
Klienci
Osoby prywatne zainteresowane uczestnictwem w szkoleniach, dzieci i młodzież, rodziny zastępcze.
Dostawcy
Dostawcy narzędzi warsztatowych oraz urządzeń do wyposażenia sal szkoleniowych i warsztatowych.
Konkurencja
Na rynku jest duża konkurencja w zakresie edukacji i reedukacji oraz szkoleń zawodowych.
Obszar działalności
Miejscowość Como, koło Mediolanu
Uczestnictwo lokalnych samorządów/urzędu pracy/ośrodków pomocy społecznej itp. w ich działalności
Współpraca z gminą w zakresie planowania lokalnej polityki dotyczącej pieczy zastępczej.

Zebrane w niniejszym opracowaniu podmioty ekonomii społecznej zajmują się szerokim wachlarzem usług i projektów z różnych branż. Obejmują one takie dziedziny jak: archiwizacja i prowadzenie dokumentacji elektronicznej, sprzątanie, regeneracja komputerów i sprzętu informatycznego, zbiórka i sprzedaż odzieży używanej, usługi opiekuńcze, aktywizacja ruchowa, usługi psychologiczne, doradcze, terapie, sprzedaż włoskiej żywności pochodzącej od lokalnych producentów, działalność edukacyjna na rzecz młodzieży, kursy dla dorosłych, pomoc w nauce i ukierunkowaniu zawodowym, pomoc w tworzeniu rodzin zastępczych. Opisane wyżej podmioty gospodarcze pokazują jak różnorodne działania są możliwe do podjęcia w ramach ekonomii społecznej. Wszystkie mocno angażują się w swoją działalność i mogą stanowić dobry wzór do budowy podobnych organizacji na polskim rynku. Na podstawie analizy wyżej opisanych podmiotów oraz obserwacji Stowarzyszenia na Rzecz Spółdzielni Socjalnych poczynionych w trakcie wizyt studyjnych we Włoszech uznano, iż spośród wszystkich powyższych, modelami posiadającymi największy potencjał są poniższe trzy:

- Model spółdzielni socjalnej prowadzącej dom opieki dla osób starszych zależnych na przykładzie domu opieki Rosalibri

- Model spółdzielni socjalnej zrzeszonej w konsorcjum, realizującej usługi komunalne na rzecz gminy, realizowany przez Konsorcjum Oscar Romero

- Model podmiotu ekonomii społecznej, działającego w obrębie szeroko pojętej pieczy zastępczej, aktywizacji zawodowej młodzieży z trudnych środowisk oraz usług szkoleniowych, reprezentowany przez Stowarzyszenie Cometa

Usługi opieki dla osób starszych i niepełnosprawnych to sektor spółdzielczy, który obecnie mocno rozwija się zarówno we Włoszech, jak i w Polsce. Jest to dziedzina, na którą szczególnie trzeba zwrócić uwagę w kontekście czekających nas zmian demograficznych. Polska od wielu lat plasuje się w pierwszej trzydziestce krajów demograficznie starych na świecie. W 1967 roku przekroczyła próg starości demograficznej, a próg zaawansowanej starości demograficznej – już w 1980 roku. W latach 1990-2005 udział ludności w wieku 65

lat i więcej wzrósł z 10,1% do 13,2%, a w wieku 60 lat i więcej z 14,8% do 17,1% w ogólnej strukturze społecznej. W 2001 roku było w Polsce ok. 5,6 mln osób w wieku poprodukcyjnym. Z prognoz demograficznych GUS wynika, że liczba osób w wieku emerytalnym zwiększy się do 9,6 mln w roku 2030. W 2008 roku na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadało 41 osób w wieku emerytalnym. W 2060, według oficjalnych prognoz, będzie przypadało 91 osób, i to pod warunkiem, że wzrośnie stopa urodzeń. Jest to założenie optymistyczne, nie bierze bowiem pod uwagę faktu, że wzrost emigracji ludzi młodych spowoduje dalszy spadek liczby urodzeń. Na rynku polskim mamy obecnie, w zakresie opieki dla osób starszych i niepełnosprawnych: prywatne domy opieki, które cechuje wysoki koszt utrzymania pensjonariusza, zwykle znacznie przekraczający możliwości emeryta, a nawet jego najbliższych oraz państwowe domy opieki. Tylko niektóre z istniejących w Polsce tego typu ośrodków można nazwać wzorcowymi, wielu pozostałym – zarówno państwowym, jak i prywatnym – daleko jest jednak do doskonałości. Można więc w tym zakresie czerpać dobre wzorce z istniejących i dobrze funkcjonujących we Włoszech spółdzielni typu A, które są bardzo elastyczne, mają za sobą wiele doświadczeń i wyspecjalizowały się w świadczeniu tego typu usług.

Jeżeli chodzi o dobre praktyki Stowarzyszenia Cometa i tworzonych przez nie spółdzielni, istnieje możliwość przeniesienia usług tego typu do Polski, szczególnie tych świadczonych w ramach „systemu Cometa". Zaangażowane w działania osoby i organizacje oferują kompleksowe usługi dla trudnej młodzieży i dzieci z problematycznych rodzin, łącząc usługi opiekuńcze z usługami w zakresie kształcenia i aktywizacji zawodowej. Dzięki temu możliwa jest integracja społeczna młodych ludzi zagrożonych wykluczeniem społecznym. Szkoła im. Olivera Twista prowadzona przez Stowarzyszenie Cometa jest szczególnie skuteczna w trudnych przypadkach, pozwala bowiem na ukończenie nauki młodym ludziom, którzy z różnych powodów nie są w stanie dokończyć jej w normalnym cyklu. Poza tym w szkole dużą wagę przywiązuje się do praktyki zawodowej. Uczniom proponuje się indywidualny tok nauki, dostosowany do ich zdolności i predyspozycji. Bardzo skuteczne okazały się działania podejmowane przez spółdzielnię utworzoną przez Stowarzyszenie oraz współpraca, jaką Stowarzyszenie nawiązało z prywatnymi firmami. Powyższe usługi świadczone przez Stowarzyszenie Cometa mogłyby realizować także spółdzielnie socjalne w Polsce, ze względu na ich elastyczny charakter oraz powiązanie z rynkiem pracy. Organizacje tego typu łączą w sobie bowiem cechy przedsiębiorstwa prywatnego i publicznego: realizują cele użyteczności społecznej (publicznej), ale jako organizacje prywatne, dlatego są tak skuteczne w procesach integracji społecznej. We Włoszech, nie tylko w Como, spółdzielnie socjalne świadczą usługi wysokiej jakości na rzecz małoletnich. Jest to sektor, w którym polskie spółdzielnie socjalne mogłyby znaleźć przestrzeń do działania.

Warto także realizować działania, dla których wzorcem mogłoby stać się konsorcjum Oscar Romero i przynależące do niego spółdzielni socjalne. Współpraca między spółdzielniami zaczyna być coraz bardziej powszechna również w Polsce, ale nie jest jeszcze tak rozbudowana, jak we Włoszech. Konsorcjum może stanowić model także ze względu na poziom specjalizacji w sektorze ochrony środowiska. Współpraca o charakterze specjalistycznym zapewnia z jednej strony nieustanny rozwój technologii i innowacyjność, z drugiej ułatwia współpracę z sektorem publicznym. W Polsce szczególnie dobry wzór do naśladowania w zakresie świadczenia tego typu usług stanowią spółdzielnie socjalne osób prawnych, które już dziś często zlecają tzw. „prace zielone": utrzymanie terenów zielonych, zbiórkę odpadów, sprzątanie przestrzeni publicznych i inne. Zasady współpracy Konsorcjum Romero zarówno ze spółdzielniami socjalnymi, które są jego członkami, jak też instytucjami sektora publicznego, są wzorcowym przykładem realizacji ustawy o czystości i porządku w gminach oraz wspólnotowych przepisów dotyczących zamówień publicznych.

Wybór powyższych kierunków rozwoju spółdzielczości socjalnej w Polsce dobrze wpisuje się także w potrzeby nakreślone przez programy unijne i możliwość pozyskiwania środków na działania społeczne. Programy unijne nakierowane są na poszukiwanie innowacyjnych koncepcji rozwojowych z naciskiem na reali-

STOWARZYSZENIE
NA RZECZ SPÓŁDZIELNI SOCJALNYCH

zowanie zadań gospodarczych przyjaznych środowisku i społeczeństwu, wspieranie integracji społecznej młodych obywateli, rozwiązywanie problemów starzenia się społeczeństwa, w tym rozwijanie nowych modeli systemów opieki zdrowotnej ukierunkowanych na profilaktykę i systemy opieki z uwzględnieniem procesów starzenia się i chorób wieku starczego.